

Dr. Vida Sándor*

VÉDJEGYVÁLTOZATOK JOGFENNTARTÓ HATÁSA

A KVR¹ 15. cikk (2) bekezdésének *a*) pontja szerint (jogfenntartó) „használatnak minősül a közösségi védjegy olyan alakban történő használata, amely a lajstromozott alaktól csak a megkülönböztetőképességet nem érintő elemekben tér el.”

Ez a rendelkezés mind a védjegycsaládokkal kapcsolatban, mind az utánzási-bitorlási ügyekben ismételten vetett fel jogértelmezési kérdéseket.

Korábbi ügyek

Az EU Bírósága által a BAINBRIDGE-ügyben² hozott ítéletet a lajstromozott alaktól eltérő használati forma kapcsán szokták idézni.³ Nevezetesen: „ha a lajstromozott alaktól kissé eltérő alakban történő védjegyhasználatra vonatkozóan terjesztettek elő bizonyítékot, az ilyen használat igazolása nem terjeszthető ki egy olyan másik védjegyre, amelynek használatát nem igazolták, pusztán azzal az indokkal, hogy az utóbbi csak kissé eltérő változata az előbbinek” (ítélet, 86. pont).

Az idézett „*obiter dictum*” (mellesleg mondva) jellegű mondat annak idején – főként német szakmai körökben – ellenérzéseket keltett, s ellenvélemények⁴ is láttak napvilágot.

Néhány évvel később ezért a Német Legfelsőbb Bíróság a PROTI-ügyben lényegileg megismételte a korábbi kérdést. Nevezetesen:

1. Úgy kell-e értelmezni a védjegyjogi irányelv⁵ 10. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének *a*) pontját, hogy e rendelkezéssel általánosságban ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint akkor is valamely védjegy (1. védjegy) használatából kell kiindulni, ha a védjegyet (1. védjegy) olyan alakban használják, amely a lajstromozott alaktól csak a védjegy (1. védjegy) megkülönböztetőképességét nem érintő módon tér el, és a védjegyet a használt alakban szintén lajstromozták (2. védjegy)...?

Előzetes döntésének indokolásában az EU Bírósága⁶ megjegyezte, hogy „valamely védjegy újabb alakjának lajstromozása adott esetben lehetővé teszi a védjegy imázsában esetle-

* Jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda.

¹ 207/2009 EK rendelet.

² C-234/06 ügyszám.

³ Dr. Süle Ákos: A védjegycsalád mint relatív kizáró ok. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 4. (114) évf. 2. sz., 2009. április, p. 42, 54.

⁴ Például A. von Mühlendahl: WRP 2009/1, p. 9.

⁵ 89/104 EK irányelv.

⁶ C-553/11 ügyszám.

gesen bekövetkező változások megelőzését, ezzel a fejlődő piac valós körülményeihez való igazodást” (ítélet, 2. pont).

Ezek után már aligha volt meglepő, hogy az EU Bírósága – eltérően a BAINBRIDGE-ügyben hozott eseti döntés kifogásolt mondatától – úgy határozott, hogy a védjegyjogi irányelv 10. cikke (2) bekezdésének *a*) pontját akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy valamely lajstromozott védjegy jogosultja ezen védjegy e rendelkezés értelmében vett használatának megállapítása céljából hivatkozhat a védjegy olyan alakban történő használatára, amely anélkül tér el a lajstromozott alaktól, hogy az e két alak közötti eltérések érinthetnek e védjegy megkülönböztetőképességét, és tegye ezt annak ellenére, hogy ezen eltérő alakot magát szintén védjegyként lajstromozzák.

Németországban ezt az előzetes döntést általános megaláztatással fogadták.⁷ Ilyen előzmények után került sor egy újabb – most angol – megkeresésre.

Tényállás

Az alapper felperese Nagy-Britannia legnagyobb és a világ harmadik legnagyobb optikai üzletlánc.⁸ Védjegyei

- a 449256 és az 1321348 sz. közösségi ábrás védjegy, amelyek az alábbi megjelölésből állnak (a továbbiakban: az árnyékolt logóvédjegyek):

- az 5608385 sz. közösségi ábrás védjegy, mely a következő megjelölésből áll:

- az 1358589 sz. közösségi ábrás védjegy, mely a következő megjelölésből áll (a továbbiakban: felirat nélküli logóvédjegy):

⁷ Ch. Rohnke: Anm. zu EuGH PROTI. GRUR, 2012, p. 1257, 1260; E. Weidlich-Flatten, Ch. Nische: Trendwende. GRUR Int., 2013, p. 414, 417.

⁸ <http://www.specsavers.com.au/about/specsavers-story>.

Az alapper alperese, az ASDA bevásárlóközpont-hálózat, a felperes versenytársa optikai termékekre a Specsavers terméket megcélzó reklámkampányt indított. E kampány keretében a „Spec savings-at ASDA” (az első két szó rafináltan a Specsavers cégre utal) szlogent, valamint az alábbi logót használta.

Az első fokon eljáró Törvényszék a bitorlási keresetet elutasította, ezenfelül megállapította a felperes felirat nélküli ábrás védjegyének használat hiánya miatti megszűnését.

A felperes fellebbezése folytán az ügy a Fellebbviteli Bírósághoz (Court of Appeal) került, amely az elsőfokú bíróság ítéletét a bitorlás vonatkozásában megváltoztatta, és azt mondta, hogy az alapperbeli felperes a KVR 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja alapján jogosult megtiltani a „Spec savings at Asda” szlogen, valamint az alperes által a reklámkampányban használt (ASDA opticians feliratú) sötét logó használatát. Ugyanakkor a Fellebbviteli Bíróság úgy ítélte meg, hogy az alapperbeli felperes felirat nélküli, sötét színű ábrás védjegy oltalmának megszüntetése kérdésében iránymutatást kell kérnie az EU Bíróságtól.

A Fellebbviteli Bíróság megkeresésében a következő kérdéseket tette fel az EU Bíróságnak.

1. Amennyiben egy kereskedő különböző közösségi védjegyekkel rendelkezik
  - a) egy ábrás megjelölés és
  - b) egy szómegjelölés tekintetében;
 és a kettőt együttesen használja, az ilyen használat eredményezheti-e az ábrás védjegy használatát a KVR 15. és 51. cikke értelmében? Amennyiben igen, az ábrás védjegy használatát hogyan kell értékelni? ...
2. A válasz szempontjából különbséget jelent-e az, ha:
  - a) a szóvédjegy az ábrán kerül elhelyezésre;
  - b) a kereskedő közösségi védjegyként lajstromoztatta az ábrás elemből és a szóvédjegyből álló megjelölést?
3. Az [első és a második] kérdésre adott válasz függ-e attól, hogy az ábrás elemet és a szavakat az átlagos fogyasztó úgy érzékeli [egyfelől] mint különböző megjelöléseket, vagy [másfelől] mint amelyek mindegyikének önálló megkülönböztető szerepe van? Ha igen, milyen mértékben?
4. Amennyiben egy közösségi védjegyet színes védjegyként nem lajstromoztak, ugyanakkor a jogosult azt széles körben egy adott színben vagy színkombinációban használta, így azt a vásárlók jelentős része (az Európai Unió egy részében, de nem egészében) ezzel a színnel vagy színkombinációval társítja, az adott szín vagy színek, amelyben vagy

amelyekben az alperes használja a kifogásolt megjelölést, releváns-e a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) pontja szerinti összetéveszthetőség vagy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *c*) pontja szerinti tisztességtelen kihasználás átfogó értékelése szempontjából? Ha igen, milyen mértékben?

5. Amennyiben igen, az átfogó értékelés részeként releváns-e, hogy a vásárlók jelentős része magát az alperest is társítja gondolatilag (asszociálja) azzal az adott színnel vagy színkombinációval, amelyben vagy amelyekben használja a kifogásolt megjelölést?

Az EU Bírósága előtti eljárásban Nagy-Britannia és Németország kormánya, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő észrevételeket.

Ítélet⁹

Az EU Bírósága 2013. július 18-án kelt ítéletében a következőket mondta:

Az első, a második és a harmadik kérdésről

Az első három, együttesen vizsgálandó kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a közösségi védjegy tényleges használatára vonatkozó, a KVR 15. cikkének (1) bekezdése és 51. cikk (1) bekezdésének *a*) pontja szerinti feltétel teljesül-e, ha a közösségi ábrás védjegyet csupán egy másik, az ábrán elhelyezett közösségi szóvédjeggyel együttesen használják, és e két védjegy összetétele védjegyként szintén lajstromozásra került (ítélet, 17. pont).

Az EU Bírósághoz észrevételeket benyújtó valamennyi fél úgy véli lényegében, hogy egy közösségi ábrás védjegynek egy rajta elhelyezett másik szómegjelöléssel történő együttes használata tényleges használatnak minősülhet a KVR 15. cikkének (1) bekezdése és az 51. cikk (1) bekezdésének *a*) pontja értelmében, amennyiben az említett ábrás megjelölés megőrzi önálló megkülönböztetőképességét az egészen belül (ítélet, 18. pont).

Először is meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzet, amelyben a szóvédjegy egy ábrás védjegyen van elhelyezve, a KVR 15. cikk (1) bekezdése második albekezdése *a*) pontjának hatálya alá tartozik, tudniillik a lajstromozott alaktól eltérő alakban történő használat alá (ítélet, 19. pont).

A „Specsavers” szómegjelölésnek a felirat nélküli logóvédjegyen történő elhelyezése megváltoztatja azt az alakot, amelyben ez utóbbi védjegyet lajstromozták, amennyiben nem egy egyszerű egymás mellé helyezésről van szó, mivel a felirat nélküli logóvédjegy bizonyos részeit eltakarja (*hidden*) a szómegjelölés (ítélet, 20. pont).

Meg kell jegyezni továbbá, hogy a KVR 15. cikk (1) bekezdése második albekezdése *a*) pontjának szövegéből közvetlenül következik, hogy e cikk első albekezdésének értelmében

⁹ C-252/12 ügyszám.

használatnak minősül a védjegy olyan alakban történő alkalmazása, amely a lajstromozott alaktól eltér, amennyiben az nem módosítja a lajstromozott alak megkülönböztetőképességét (ítélet, 21. pont).

Valamely védjegy KVR szerinti megkülönböztetőképessége azt jelenti, hogy a védjegy lehetővé teszi a védjegybejelentésben szereplő árunak az adott vállalkozástól származóként történő azonosítását, és így ennek az árunak más vállalkozások áruitól való megkülönböztetését (lásd ebben az értelemben a C-468/01–C-472/01. sz., a Procter & Gamble kontra OHIM egyesített ügyekben hozott ítélet 32. pontját,¹⁰ a C-304/06. sz., az Eurohypo kontra OHIM-ügyben hozott ítélet 66. pontját,¹¹ valamint a C-311/11. sz., a Smart Technologies kontra OHIM-ügyben hozott ítélet 23. pontját¹² (jelen ítélet, 22. pont).

A lajstromozott védjegy megkülönböztetőképessége következhet akár a védjegy egy elemének a lajstromozott védjegy részeként történő használatából, akár egy megkülönböztethető védjegynek egy lajstromozott védjeggyel kombinált használatából. Ezen két esetben elegendő, hogy e használat következtében az érintett vásárlóközönség ténylegesen egy meghatározott vállalkozástól származóként érzékelje az érintett árut vagy szolgáltatást (lásd analógia útján a C-353/03. sz., a Nestlé-ügyben hozott ítélet 30. pontját¹³ – jelen ítélet, 23. pont).

Következésképpen a felirat nélküli logóvédjegynek a rajta elhelyezett „Specsavers” szó-megjelöléssel való használata, még ha végső soron e használat meg is felel a lajstromozott védjegy részeként vagy azzal együttesen történő használatnak, maga a felirat nélküli logóvédjegy tényleges használatának minősülhet, amennyiben az említett védjegy lajstromozott alakja, tehát amelynek a rajta elhelyezett „Specsavers” szó-megjelölés nem takarja el sem-

¹⁰ A szöveg:

A KVR 7. cikke (1) bekezdés *b*) pontja értelmében ahhoz, hogy egy védjegy megkülönböztető jellegű legyen, annak az áru olyan azonosítását kell szolgálnia, hogy az egy meghatározott vállalattól való származásra utaljon, és így különböztesse meg az árut más vállalatok áruitól [vö. védjegyjogi irányelv 3. cikk (1) bekezdés *b*) pontja, amely azonos a KVR 7 cikk (1) bekezdés *b*) pontjával].

¹¹ A szöveg:

...valamely védjegy megkülönböztetőképessége a KVR 7. cikke (1) bekezdése *b*) pontjának értelmében azt jelenti, hogy a védjegy lehetővé teszi a védjegybejelentésben szereplő árunak adott vállalkozástól származóként történő azonosítását, és így ennek az árunak más vállalkozások áruitól való megkülönböztetését...

¹² A szöveg:

Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely védjegy megkülönböztetőképessége az említett cikk értelmében azt jelenti, hogy a védjegy lehetővé teszi a védjegybejelentésben szereplő árunak adott vállalkozástól származóként történő azonosítását, és így ennek az árunak más vállalkozások áruitól való megkülönböztetését...

¹³ A szöveg:

... egy ilyesfajta azonosítás, és ezáltal a megkülönböztetőképesség megszerzése következhet akár a védjegy egy elemének a lajstromozott védjegy részeként történő használatából, akár egy megkülönböztethető védjegynek egy lajstromozott védjeggyel kapcsolódóan történő használatából. Ezen két esetben elegendő, hogy e használat következtében az érintett vásárlóközönség ténylegesen egy meghatározott vállalkozástól származóként érzékelje a kizárólag a bejelentett védjegy által jelölt árut vagy szolgáltatást.

milyen részét, továbbra is Specsavers Csoport árujegyzékében szereplő árukra utal, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia (ítélet, 24. pont).

E következtetést nem érinti azon körülmény, hogy a „Specsavers” szömegjelölés, valamint a felirat nélküli logó és a rajta elhelyezett „Specsavers” szömegjelölés összetétele szintén lajstromozott közösségi védjegy (ítélet, 25. pont).

Az EU Bírósága ugyanis már kimondta, hogy a KVR 15. cikkének (1) bekezdése értelmében az adott védjegy tényleges használatára vonatkozó feltétel akkor is teljesülhet, ha az adott védjegyet csupán egy másik összetett védjegy révén használják, vagy ha azt csupán valamely másik védjeggyel együttesen használják, és e két védjegy összetétele védjegyként szintén lajstromozásra került, amennyiben a védjegy továbbra is a szóban forgó áru származására utal (lásd ebben az értelemben a C-12/12. sz., a Colloseum Holding-ügyben 2013. április 18-án hozott ítélet 35. és 36. pontját¹⁴ – jelen ítélet, 26. pont).

Egyébiránt az EU Bírósága azt is megállapította a védjegyjogi irányelv 10. cikk (2) bekezdésének *a*) pontját illetően, mely rendelkezés lényegében megfelel a KVR 15. cikke (1) bekezdése második albekezdése *a*) pontjának, hogy a lajstromozott védjegy jogosultja e védjegy e rendelkezés értelmében vett használatának megállapítása céljából hivatkozhat a védjegy olyan alakban történő használatára, amely anélkül tér el a lajstromozott alaktól, hogy az e két alak közötti eltérések érintenék e védjegy megkülönböztetőképességét, és teheti ezt annak ellenére, hogy ezen eltérő alakot magát szintén védjegyként lajstromozták (a C-553/11. sz., a PROTI–Rintisch-ügyben hozott ítélet 30. pontja¹⁵ – jelen ítélet, 27. pont).

Azon szempontok, melyek alapján az EU Bírósága a védjegyjogi irányelv 10. cikk (2) bekezdésének *a*) pontját értelmezte, értelemszerűen vonatkoznak a KVR 15. cikk (1) bekezdés második albekezdésének *a*) pontjára is (ítélet, 28. pont).

¹⁴ A szöveg:

Mindenesetre, miként azt a német kormány, az Egyesült Királyság kormánya és az Európai Bizottság is tette, e tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a vásárlóközönségnek az olyan lajstromozott védjegyre, amelyet kizárólag valamely összetett védjegy részeként vagy valamely más védjeggyel együtt használnak, továbbra is úgy kell tekintenie, mint az áru származására utaló jelölésre annak érdekében, hogy e használat megfeleljen a KVR 15. cikk (1) bekezdése értelmében vett „tényleges használat” fogalmának (ítélet, 35. pont).

Az előbbi megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a KVR 15. cikkének (1) bekezdése értelmében a védjegyek tényleges használatára vonatkozó feltétel akkor is teljesülhet, ha azt a lajstromozott védjegyet, amely a megkülönböztetőképességét valamely másik olyan összetett védjegy használatának révén szerezte meg, amelynek egyik elemét képezi, csupán e másik összetett védjegy révén használják, vagy ha azt csupán valamely másik védjeggyel együttesen használják, és e két védjegy összetétele védjegyként szintén lajstromozásra került (ítélet, 36. pont).

¹⁵ A szöveg:

...a védjegyjogi irányelv 10. cikke (2) bekezdésének *a*) pontját akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy valamely lajstromozott védjegy jogosultja ezen védjegy e rendelkezés értelmében vett használatának megállapítása céljából hivatkozhat a védjegy olyan alakban történő használatára, amely anélkül tér el a lajstromozott alaktól, hogy az e két alak közötti eltérések érintenék e védjegy megkülönböztetőképességét, és tegye ezt annak ellenére, hogy ezen eltérő alakot magát szintén védjegyként lajstromozták.

Ezen értelmezést többek között megerősíti a KVR 15. cikk (1) bekezdése második albekezdésének *a)* pontjában kitűzött cél, amely azzal, hogy nem írja elő, hogy szigorúan megegyezzen a kereskedelemben használt alak a védjegy lajstromozott alakjával, annak lehetővé tételét célozza, hogy a jogosult a megjelölés kereskedelmi célú hasznosítása során alkalmazhassa annak variációit, amelyek a megjelölés megkülönböztetőképességének módosítása nélkül lehetővé teszik annak az érintett áruk vagy szolgáltatások forgalmazása és promóciója által támasztott követelményekhez való igazodását. Márpedig ez a rendelkezés sérülne, ha a lajstromozott védjegy használatának megállapításához egy olyan, további feltétel kerülne előírásra, amely szerint azon eltérő alak, amelyben e védjegyet használják, nem lehet maga is lajstromozás tárgya (lásd analógia útján a fent hivatkozott *PROTI-Rintisch*-ügyben hozott ítélet 21. és 22. pontját¹⁶ – jelen ítélet, 29. pont).

Végül a KVR 15. cikk (1) bekezdés második albekezdése *a)* pontjának ezen olvasata összhangban van a Párizsi Unió Egyezmény 5. C) cikkének (2) pontjával, amennyiben ez utóbbi rendelkezésben semmi sem mutat arra, hogy valamely megjelölés védjegyként történő lajstromozása azzal a következménnyel járna, hogy ezen védjegy használatára többé már nem lehet hivatkozni egy másik, olyan lajstromozott védjegy használatának megállapítása céljából, amely a lajstromozott alaktól csak az ezen utóbbi megkülönböztetőképességét nem érintő módon tér el (lásd a fent hivatkozott *PROTI-Rintisch*-ügyben hozott ítélet 23. pontját¹⁷ – jelen ítélet, 30. pont).

A fenti megfontolásokat figyelembe véve az első három kérdésre a következő választ kell adni: a KVR 15. cikkének (1) bekezdését és 51. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a „tényleges használatra” vonatkozó feltétel e rendelkezések értelmében akkor is teljesülhet, ha a közösségi ábrás védjegyet csu-

¹⁶ A szöveg:

Ami a védjegyjogi irányelv 10. cikk (2) bekezdése *a)* pontjának rendeltetését illeti, meg kell állapítani, hogy ez a rendelkezés azzal, hogy nem követeli meg, hogy szigorúan megegyezzen a kereskedelemben használt alak a védjegy lajstromozott alakjával, annak lehetővé tételét célozza, hogy a jogosult a megjelölés kereskedelmi célú hasznosítása során alkalmazhassa annak variációit, amelyek a megjelölés megkülönböztetőképességének módosítása nélkül lehetővé teszik annak az érintett áruk vagy szolgáltatások forgalmazása és promóciója által támasztott követelményekhez való igazodását (ítélet, 21. pont). Márpedig ezen rendeltetés sérülne, ha a lajstromozott védjegy használatának megállapításához egy olyan további feltétel kerülne előírásra, amely szerint azon eltérő alak, amelyben e védjegyet használják, nem lehet maga is lajstromozás tárgya. Valamely védjegy újabb alakjainak lajstromozása adott esetben lehetővé teszi a védjegy imázsában esetlegesen bekövetkező változások megelőzését, ezzel a fejlődő piac valós körülményeihez való igazodást (ítélet, 22. pont).

¹⁷ A szöveg:

Továbbá a védjegyjogi irányelv tizenkettedik preambulumbekkezdéséből következik, hogy ezen irányelv rendelkezéseinek teljes mértékben meg kell felelniük a Párizsi Unió Egyezmény rendelkezéseinek. Ennélfogva ezen irányelv 10. cikke (2) bekezdésének *a)* pontját az egyezmény 5. C) cikke (2) bekezdésének megfelelően kell értelmezni. Márpedig ezen utóbbi rendelkezésben semmi sem mutat arra, hogy valamely megjelölés védjegyként történő lajstromozása azzal a következménnyel járna, hogy ezen védjegy használatára többé már nem lehet hivatkozni egy másik, olyan lajstromozott védjegy használatának megállapítása céljából, amely a lajstromozott alaktól csak az ezen utóbbi megkülönböztetőképességét nem érintő módon tér el.

pán egy másik, az ábrán elhelyezett közösségi szóvédjeggyel együttesen használják, és e két védjegy összetétele védjegyként szintén lajstromozásra került, amennyiben a védjegy használt alakja és a védjegy lajstromozott alakja közötti eltérések nem módosítják a lajstromozott védjegy megkülönböztetőképességét (rendelkező rész, 1. pont és ítélet, 31. pont).

A negyedik kérdésről

Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) és *c*) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben egy közösségi védjegyet színes védjegyként nem lajstromoztak, ugyanakkor a jogosult azt széles körben egy adott színben vagy színekombinációban használta, így azt a vásárlók jelentős része ezzel a színnel vagy színekombinációval társítja, az a szín vagy színek, amelyben vagy amelyekben egy harmadik fél használja az említett védjegyet sértőnek tartott megjelölést, releváns-e az e rendelkezések szerinti összetéveszthetőség vagy tisztességtelen kihasználás átfogó értékelése szempontjából (ítélet, 32. pont).

Először is az összetéveszthetőség KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) pontja szerinti értékelését illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azt, hogy a vásárlóközönség szemszögéből fennáll-e az összetévesztés veszélye, az adott ügy minden releváns elemét figyelembe véve, átfogóan kell értékelni (lásd különösen a C-251/95. sz., a SABEL-ügyben hozott ítélet 22. pontját; a C-120/04. sz., a Medion-ügyben hozott ítélet 27. pontját; a C-334/05. sz., az OHIM kontra Shaker-ügyben hozott ítélet 34. pontját – jelen ítélet, 34. pont).

Az EU Bírósága továbbá számos alkalommal kimondta, hogy az összetéveszthetőség átfogó értékelésénél a szóban forgó megjelölések vizuális, hangzásbeli vagy fogalmi hasonlóságát illetően az általuk keltett összbenyomást kell alapul venni, különösen megkülönböztető és domináns elemeik figyelembevételével. Az összetéveszthetőség átfogó értékelésénél az játszik meghatározó szerepet, hogy a védjegyet hogyan érzékeli a szóban forgó áruk vagy szolgáltatások átlagos fogyasztója. E tekintetben a fogyasztó rendszerint egészében érzékeli a védjegyet, és nem vizsgálja egyenként annak részleteit (lásd különösen a fent hivatkozott SABEL-ügyben hozott ítélet 23. pontját, a fent hivatkozott Medion-ügyben hozott ítélet 28. pontját, valamint a fent hivatkozott OHIM kontra Shaker-ügyben hozott ítélet 35. pontját – jelen ítélet, 35. pont).

Az EU Bírósága ítélkezési gyakorlatából következik továbbá, hogy az összetéveszthetőség annál nagyobb mértékű, minél jelentősebb a korábbi védjegy megkülönböztetőképessége. Tehát azok a védjegyek, amelyek önmagukban vagy piaci ismertségüknél fogva erőteljes megkülönböztetőképességgel rendelkeznek, kiterjedtebb oltalmat élveznek védjegyként, mint azok, amelyek csekélyebb megkülönböztetőképességgel rendelkeznek (a C-39/97. sz., a Canon-ügyben hozott ítélet 18. pontja – jelen ítélet, 36. pont).

Márpedig, legalábbis amikor olyan lajstromozott védjegyről van szó, amelyet nem egy meghatározott vagy jellemző színben lajstromoztak, hanem fekete-fehérben, az a szín vagy színekombináció, amelyben e védjegyet ezt követően ténylegesen használják, befolyásolja, hogy az érintett áruk átlagos fogyasztója miként érzékeli e védjegyet, és ennél fogva növelheti az összetéveszthetőséget és a gondolati képzettársítás veszélyét a korábbi védjegy és az azt sértőnek tartott megjelölés között (ítélet, 37. pont).

E körülmények között nem lenne logikus úgy ítélni meg, hogy azon körülmény, mely szerint egy harmadik személy egy adott korábbi közösségi védjegyet sértőnek tartott megjelölés megjelenítésére olyan színt vagy színekombinációt használ, amelyet a fogyasztók jelentős része e korábbi védjeggyel társít a védjegy jogosultja által e színben vagy színekombinációban történt használat alapján, nem vehető figyelembe az átfogó értékelés keretében, csupán azért, mert az említett korábbi védjegyet fekete-fehérben lajstromozták (ítélet, 38. pont).

Másodsorban a KVR 9. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében a védjegy megkülönböztetőképesége vagy jó hírneve tisztességtelen kihasználásának vizsgálatát illetően szintén olyan átfogó értékelést kell végezni, amely figyelembe veszi az adott ügy valamilyeni releváns tényezőjét, amelyek sorában többek között szerepel a védjegy jó hírnevének intenzitása és megkülönböztetőképeségének foka, az ütköző védjegyek közötti hasonlóság mértéke, valamint az érintett áruk vagy szolgáltatások jellege és egymáshoz közel álló mivoltuk mértéke. A védjegy jó hírnevének intenzitását és megkülönböztetőképeségének fokát illetően az EU Bírósága kimondta, hogy minél jelentősebb a korábbi védjegy megkülönböztetőképesége és jó hírneve, annál könnyebb lesz annak elfogadása, hogy számára sérelmet okoztak (lásd a C-487/07. sz., a L'Oréal és társai-ügyben hozott ítélet 44. pontját – jelen ítélet, 39. pont).

E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Specsavers Csoport védjegyei és az Asda által használt megjelölések közötti hasonlóság szándékos, és arra szolgál, hogy a vásárlóközönség képzetében gondolattársítást (asszociációt) keltsen. Márpedig azon körülmény, hogy az Asda a Specsavers-csoport által használt színhez hasonló színt használ azzal a céllal, hogy az utóbbi védjegyeinek megkülönböztetőképeségét és jó hírnevét kihasználja, olyan tényező, amelyet figyelembe kell venni annak vizsgálatakor, hogy fennáll-e a védjegy megkülönböztetőképesége vagy jó hírneve tisztességtelen kihasználása (lásd analógia útján a fent hivatkozott L'Oréal és társai-ügyben hozott ítélet 48. pontját – jelen ítélet, 40. pont).

A fentiekre tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontját úgy kell értelmezni, hogy amennyiben egy közösségi védjegyet színes védjegyként nem lajstromoztak, ugyanakkor a jogosult azt széles körben egy adott színben vagy színekombinációban használta, így azt a vásárlók jelentős része ezzel a színnel vagy színekombinációval társítja gondolatilag, az a szín vagy színek, amelyben vagy amelyekben egy harmadik fél használja az említett védjegyet sértőnek tartott megjelölést, releváns az e rendelkezés szerinti

összetéveszthetőség vagy tisztességtelen kihasználás átfogó értékelése szempontjából (rendelező rész, 2. pont – ítélet 41. pont).

Az ötödik kérdésről

Ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) és *c*) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azon körülmény, mely szerint a lajstromozott védjegyet sértőnek tartott megjelölést használó harmadik felet társítja gondolatilag (asszociálja) a vásárlók jelentős része azzal az adott színnel vagy színekombinációval, amelyben vagy amelyekben használja a kifogásolt megjelölést, e rendelkezés értelmében releváns tényező az összetéveszthetőség és a tisztességtelen kihasználás átfogó értékelésének keretében (ítélet, 42. pont).

E tekintetben meg kell jegyezni, amint a jelen ítélet 34. és 39. pontjában is megállapítást nyert, hogy mind a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) pontja szerinti összetéveszthetőség, mind az ugyanezen rendelet 9. cikk (1) bekezdésének *c*) pontja szerinti tisztességtelen kihasználás átfogóan értékelendő, az adott ügy körülményeinek figyelembevételével (ítélet, 44. pont).

Az EU Bíróságának ítélkezési gyakorlatából kitűnik továbbá, hogy ezen értékelésnek figyelembe kell vennie a lajstromozott védjegyhez hasonlóan tartott megjelölés használatának pontos körülményeit [lásd ebben az értelemben a védjegyjogi irányelv 5. cikkének (1) bekezdését illetően a C-533/06. sz., az O2 Holdings ügyben hozott ítélet 64. pontját – jelen ítélet, 45. pont].

E körülmények között meg kell állapítani, hogy azon tény, miszerint a vásárlók jelentős része a lajstromozott védjegyet sértőnek tartott megjelölést használó harmadik személyt magát társítja gondolatilag (asszociálja) azzal a színnel vagy színekombinációval, amelyet vagy amelyeket az e megjelölés megjelenítéséhez használ, olyan elem, amely – más elemek mellett – jelentőséggel bírhat a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) vagy *c*) pontja szerinti összetéveszthetőség vagy tisztességtelen kihasználás fennállásának vizsgálatakor (ítélet, 46. pont).

Egyfelől nem zárható ki, hogy e körülmény befolyásolhatja a szóban forgó megjelölések vásárlóközönség általi érzékelését, és ennél fogva kihatással lehet az említett megjelölések közötti összetéveszthetőség fennállására a KVR 9. cikk (1) bekezdésének *b*) pontja értelmében (ítélet, 47. pont).

Eképpen az alapügyben azon körülmény, hogy az Asdát magát társítják a zöld színhez, amelyet a Specsavers Csoport védjegyeit sértőnek tartott megjelölésekhez használ, többek között azon következménnyel járhat, hogy csökken az e megjelölések és a Specsavers Csoport védjegyei közötti összetéveszthetőség vagy képzettársítás veszélye, amennyiben az érintett közönség érzékelheti úgy, hogy az említett megjelölések zöld színe az Asda színe, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia (ítélet, 48. pont).

Másfelől, amint azt az Európai Bizottság az EU Bírósága elé terjesztett észrevételeiben előadta, azon körülmény, hogy a vásárlók jelentős része a lajstromozott védjegyet sértőnek tartott megjelölést használó harmadik felet magát társítja gondolatilag azzal a színnel vagy színekombinációval, amelyet vagy amelyeket az e megjelölés megjelenítéséhez használ, releváns tényező lehet annak megállapításakor, hogy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja értelmében az említett megjelölést „alapos okkal” használják-e (ítélet, 49. pont).

Következésképpen az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a KVR 9. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azon körülmény, hogy a lajstromozott védjegyet sértőnek tartott megjelölést használó harmadik személyt társítja a vásárlók jelentős része azzal az adott színnel vagy színekombinációval, amelyben vagy amelyekben az a kifogásolt megjelölést használja, e rendelkezés értelmében releváns tényező az összetéveszthetőség és a tisztességtelen kihasználás átfogó értékelésének keretében (rendelező rész, 3. pont – ítélet, 50. pont).

Észrevételek

A nem túl régen közzétett ítélettel kapcsolatban csupán egy – néhány mondatból álló, internetes – kommentárt találtam: A. Shaw¹⁸ örömmel üdvözli, mert nézete szerint az ítélet a jogérvényesítést szolgálja.

1. Nem mondok újat azzal, hogy a védjegyhasználati kényszer feladata a bejegyzett védjegyek számának csökkentése, következik ez a védjegyjogi irányelv preambuluma 9. bekezdéséből, valamint – elvontabb fogalmazással – magának az irányelvnek a 12. cikkéből.

2. Ugyanakkor a védjegyjogosultaknak érdekük fűződhet ahhoz, hogy – elsősorban ábrás védjegyek esetén – védjegyüket korszerűsítsék, a közönség változó ízléséhez igazítsák. Ez a védjegy újabb formájának, formáinak oltalom alá helyezését teheti szükségessé.

3. Az előzményként röviden ismertetett PROTI-ügyben hozott előzetes döntésben, majd a Specsavers-ügyben hozott előzetes döntésben (ítélet, 31. pont, rendelkező rész, 1. pont) a EU Bírósága arra az álláspontra helyezkedett, hogy két hasonló védjegy közül az egyik használatának hatása kisugárzik a nem használt védjegyre, feltéve hogy a két védjegy közötti eltérés nem érinti (a védjegy magját) a megkülönböztetőképességet.

A magyar olvasó számára ez a jogértelmezés aligha meglepő, hiszen hasonló rendelkezés olvasható a Vt. 18. § (2) bekezdés a) pontjában is. Felteszem, hogy a német, valamint a brit szabályozás nem ennyire egyértelmű, vagy a jogvita különösen éles volt, s ez vezethetett az EU Bíróságának ismételt megkereséséhez.

4. Az itt ismertetett előzetes döntés – véleményem szerint – a védjegy használati kényszer-szabályának olyan ésszerű értelmezése, amely egyaránt figyelembe veszi a védjegyjogosultak, a versenytársak, valamint a közönség érdekeit. Az ellenkező megoldás – nevezetesen ha

¹⁸ WIRP Digital Newsletter 2013. 07. 26, p. 2.

a védjegyjogosult csak a későbbi változatot használja, s e használat hatása nem terjedne ki a korábbi, nem használt változatra – azzal az eredménnyel járna, hogy a védjegyjogosultnak a korábbi változathoz fűződő elsőbbségi joga megszűnne. Ez a jogvesztés pedig adott esetben gazdasági hátránnyal is járna. Ezenfelül az ilyen megoldás életszerűtlen is lenne, mert visszatartaná a védjegyjogosultakat attól, hogy igazodjanak a piaci igényekhez.

5. Az ítéletben kifejezésre jutó jogértelmezés ellen csupán azt a szempontot lehetne felhozni, hogy az szélesíti az oltalom körét, valamint közvetve lehetőséget nyújt defenzív védjegyek fenntartására. Az oltalom körének szélesítése azonban nem határtalan: a védjegy domináns eleme, vagy még pontosabban a megkülönböztető elem szab neki határt. Így még ha „melléktermékként” néhány defenzív védjegy fennmaradása is jelentkezik, a védjegy alapvető funkciója – a származásra utalás – nézetem szerint nem sérül.

6. Az ítéletnek a színek használatával kapcsolatos – ezzel összefüggésben történő – fejtegetései (a negyedik és az ötödik kérdésre adott válaszok), bár érdekesek, a jelen írás tárgyától messzebb vezetnek: azok az összetéveszthetőség, valamint a tisztességtelenség szempontjait érintik, ezekre nem térek ki.

7. Úgy gondolom, hogy az itt ismertetett ügynek hazai viszonylatban leginkább a védjegycsaládok esetében van jelentősége, mint amilyen a sajtók megkülönböztetésére szolgáló MEDVE, PANNÓNIA védjegy, a többféle TÚRÓ RUDI védjegy, továbbá a televíziós szolgáltatásokkal kapcsolatos HBO logóvédjegyek.¹⁹ Persze könnyen elképzelhető, hogy papírárukon vagy háztartási cikkeken is kialakítanak védjegycsaládokat, ahol is a fenti szempontok ugyancsak figyelembe jöhetnek.

---

¹⁹ A Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla ítéleteire nézve: vö. Védjegyvilág 2011. 2. sz., p. 32.